

Проповідники і пророки: взаємодія покликання і дарів^{*)}

Анотація. Упродовж усієї історії людства лунали пророчі голоси людей, покликаних бути глашатаями Бога на землі і доносити Його послання людям. У Новому заповіті Бог благоволив показати новий шлях спасіння, за допомогою «безумства проповіді» про Христа. Однак одне служіння не скасовує іншого. Стаття пропонує розглянути головні аспекти служіння пророків у Старому і Новому заповіті, застосування пророчого дару в церкві. Міститься спроба біблійного обґрунтування відмінності проповіді від пророцтва, а також теоретичних аспектів взаємодії проповіді та дару пророцтва в поєднанні покликання проповідника і дарів Святого Духа. Насамкінець наголошується на важливості єдності в Тілі Христа, розвитку п'ятигранного служіння в сучасній Церкві, культивування здорової церковної пророчої культури.

Ключові слова: Дух Святий, проповідь, пророцтво, дар, служіння.

Title: "Preachers and Prophets: The Interplay of Calling and Gifts".

Annotation. Throughout human history prophetic voices of people called to be the voice of God on earth and convey His messages to people sounded. In the New Testament, God was pleased to show a new way of salvation through the «foolishness of preaching» about Christ. However, one ministry does not replace the other. This article proposes to consider the main aspects of the ministry of the prophets in the Old and New Testaments, practice of the prophetic gift in the church. Contains an attempt is made biblical background for the difference between preaching and prophecy also theoretical aspects of the intereaction of preaching and the gift of prophecy in the combination of the calling of the preacher and the gifts of the Holy Spirit. It concludes by emphasizing the importance of unity in the Body of Christ, emphasizes the importance of developing a five-fold ministry in the modern Church, cultivating of a healthy church prophetic culture.

Keywords: Holy Spirit, preaching, prophecy, gift, ministry.

Максим Іванов, християнський публіцист, випускник пророчої школи «Christian International Україна» (Київ, Україна).

^{*) Від редакції:} Стаття є запрошенням до діалогу з приводу практики пророцтв, як безпосереднього проголошення конкретного Божого слова під час богослужінь. Рецензенти та члени Редколегії не побачили в статті достатніх доказів відмінності проповіді, якою керує Дух Святий, від пророцтва, але все ж таки, публікуючи цю статтю, хотіли б розпочати богословське обговорення порушеної теми.

Вступ

◆ В останні два десятиліття християнський світ переживає крім зовнішніх соціально-економічних і військових потрясінь чимало внутрішніх. Багато служителів церкви в усьому світі та в Україні були дискредитовані й відсторонені від служіння через участь у фінансових махінаціях, звинувачень в аморальності та сексуальній нечистоті, фальшивих проголошеннях і пророцтвах. Унаслідок подібних інцидентів Тілу Христа щоразу завдається серйозної шкоди, адже руйнуються цілі служіння, розпадаються зібрання і багато людей отримують глибокі психологічні травми; деякі з них назавжди залишають церкви. Сьогодні, як ніколи раніше, Тіло Христове потребує здорового, встановленого Богом у Писанні порядку і повноти взаємодії різних служінь для повноцінного функціонування і зростання.

Апостол Павло у Посланні до Ефесян 4:11-12 перелічує п'ять дарів служіння: «Він і поставив одних апостолами, інших пророками, ще інших благовісниками, а тих — пастирями та вчителями, щоби приготувати святих для справи служіння, для збудування Христового тіла».^[1] І хоча дари різні, воля Божа для служителів полягає в тому, щоб вони працювали разом, зміцнюючи і підтримуючи один одного. Доктор Білл Хеймон, засновник міжнародного пророчого служіння «Christian International» зі США, одного разу зауважив, що Церква – це не прогулянковий катер, а бойова галера, в якій усім необхідно налягти на весла і синхронно докладати зусиль для її здатності швидко здійснювати військові маневри.

У цій статті ми розглянемо найбільш маловивчене з п'яти служінь і тому, на мій погляд, здається загадковим – служіння пророків. Ми постараємось розвіяти деякі міфи, усунути непорозуміння, викласти аргументи на користь розвитку в сучасній Церкві пророчого дару, *застосування його в церквах і розкрити біблійні принципи взаємодії з ним покликання проповідника*. Також ми розглянемо питання мотивів і пріоритетів у служінні проповідників і пророків, наголошуючи на важливості єдності в Тілі Христа.

У процесі творення Церкви служіння пророків і дар пророцтва як такий займають окреме місце. Однак у багатьох сучасних церквах стосовно пророцтв існує, м'яко кажучи, підозріле і скептичне ставлення. Думаю, так склалося через те, що в церквах про це мало вчили і зовсім рідко практикували; також через те, що існувало багато перегинів у подібних практиках, тоді як вірні потребують здорового вчення і прак-

[1] Всі біблійні цитати в статті дано в перекладі Біблії сучасною українською мовою відповідно до Четвертого повного українського перекладу Біблії з давньогрецької мови (Септуагінти/УТТ). – Українське Біблійне Товариство: Київ, 2011 р. – URL: <https://www.ukrbs.org/bible/UTT/> (дата перегляду 7.07.24)

тики. Сьогодні, навіть маючи певне уявлення про пророче служіння, люди бояться практикувати цей дар через боязкість перед людьми, страх припуститися помилки і зазнати невдачі, боязнь втратити репутацію. Хоча багатьом очевидно, що Церква не може нормально розвиватися тільки завдяки євангелізаційним проповідям, мотивуючим відозвам і навіть теологічному навчанню. Цього достатньо для початкового зростання та інтелектуального розвитку, але чи існує щось більше? У сучасному швидкоплинному світі, коли члени церкви стикаються з новими викликами, ми потребуємо особливого дару, завдяки якому ми зможемо чути й отримувати відповіді від Бога, які нестимуть надію, творення й лад у життя та служіння людей.

ВІДМІННОСТІ ПРОРОЧОГО СЛУЖІННЯ В СТАРОМУ І НОВОМУ ЗАПОВІТАХ

◆ Служіння пророків вважається найдавнішим з усіх. Пророки були обрані Богом, щоб доносити Його послання людям. Серед перших пророків названі такі імена як Авель (Лк. 11:50,51), Єнох (Юди 1:14), Авраам (Бут. 20:7). В Ізраїлі пророче служіння набуло широкого розвитку за життя пророка Самуїла (1Цар. 9:9, 10:5).

Перше, на що варто звернути увагу – це те, що служіння пророків у Старому завіті мало деякі відмінності від служіння пророків у Новому завіті. Можна сказати, що пророче служіння Старого заповіту вело до Христа, а пророче служіння Нового заповіту вчить нас жити з Христом. У Посланні до Галатів 3:24 апостол Павло пише про Писання Старого заповіту: «Тому Закон був нашим вихователем до Христа». Пророки ж Старого заповіту були тими, хто спрямовував погляд людей, що забувають Бога, знову на дотримання Закону (Ос. 4:6, Єр. 32:23). «Покинули Твій закон за своїм тілом і повбивали Твоїх пророків, які свідчили між ними, щоб повернути їх до Тебе» (Неєм. 9:26).

Ісус зробив на цьому акцент в одній зі Своїх притч: «Вони мають Мойсея та пророків: хай їх слухають!» (Лк. 16:29); «Закон і пророки були до Івана. Відтоді благовіститься Боже Царство» (Лк. 16:16). Пророки Нового заповіту свідчать про Христа: «А свідчення Ісуса — це дух пророцтва» (Об'явл. 19:10). Вивчаючи тему про пророків, необхідно враховувати цей факт.

Виходячи з цього факту, слід відрізнити дар пророцтва від служіння пророка, що є частиною п'ятигранного служіння. На відміну від дару, служіння пророка має більше повноважень, зрілості та влади. Тоді як дари *даються* Богом, на служіння Бог *закликає*. Це добре видно з наступних уривків Нового заповіту, де в одних випадках Павло називає дію, а в інших – відповідний іменник, який позначає людину (як, напри-

клад, «пророцтво» в Рим. 12:6, 1 Кор. 12:10, але «пророк» у 1 Кор. 12:28, Еф. 4:11).

Якщо повернутися до часу апостолів, ми побачимо, що дар пророцтва і служіння пророків відігравали важливу роль у першій церкві. Сам Ісус був пророком (Ін. 4:19,44; Мт. 16:14, 21:46; Лк. 24:19). Одного разу завдяки Його пророчому дару, вираженому в тому, що Він сказав жінці із Самарії про її становище, багато жителів міста увірували в Нього. На початку книги Діянь розповідається, що коли Дух Святий зійшов на учнів, що зібралися у день П'ятидесятниці, апостол Петро встав і виголосив проповідь, у якій, пояснюючи те, що відбувається, процитував книгу пророка Йоїла: «Останніми днями... будуть пророкувати ваші сини і ваші доньки». У цій проповіді Петро дав зрозуміти, що воскресіння Ісуса й обіцяне злиття Духа є виконанням давніх пророцтв, щоб усі ті, хто увірував, отримали надприродну силу й дари для підкорення вірі всіх народів і творення Церкви: «Приймете дар Святого Духа! Адже для вас ця обітниця і для ваших дітей, і для всіх тих, хто далеко, кого лише покличе Господь, Бог наш!» (Дії 2:38-39). У його словах не було жодного застереження щодо згадуваних прийдешніх пророцтв, що вони якимось чином відрізнятимуться від пророцтв колишніх часів.

Стосовно Духа Святого Ісус говорив: «Коли ж прийде Він, Дух Істини, то поведе вас до повної істини, бо не від Себе буде говорити, але що почує, те й говоритиме, і сповістить вам те, що має настати» (Ів. 16:13). Завдяки Його постійній присутності та силі віряни отримали здатність розуміти Писання, чути голос Бога (Ів. 10:27), отримувати одкровення і бути ефективними свідками Ісуса. Павло писав церкві, що завдяки Духу Святому всі можуть мати дари, «всі один за одним можете пророкувати». Здавалося б, що пророче служіння не втратило своєї актуальності й має набирати обертів. Однак, з часом з'явилася богословська проблема, яка поставила під сумнів наявність дару пророцтва серед віруючих і тим більше служіння пророків.

ПРОБЛЕМА ЦЕСАЦІОНІЗМУ

◆ Християнська богословська суперечка про те, чи залишаються духовні дари доступними для Церкви, чи їхня дія припинилася з апостольським віком Церкви, дістала назву цесаціонізм^[2] (*cessationism* – богословський термін, вчення про припинення дії деяких дарів Святого Духа [пророцтв, чудотворінь, інших язиків тощо] у післяапостольський час).

^[2] Cessationism versus continuationism. Article [Цесіонаризм vs континуалізм]. Wikipedia, the free encyclopedia: website. – URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Cessationism_versus_continuationism

Прихильники цесаціонізму дотримуються думки, що духовні дари існували в ті часи, які описуються в Біблії, але надалі їхня дія припинилася. Вони вірять, що справжнє пророцтво – це безпомилкова і божественна промова, в якій Бог безпосередньо звертається до людей і яка має той самий авторитет, що й письмові визнані церквою пророцтва. Таким чином, прихильники цесаціонізму не готові визнати авторитет нових пророків і вважають, що одкровення за своєю суттю суперечать принципу *sola scriptura*. Вони не готові визнати авторитет нових пророків саме тому, що це неминуче зобов'язує до думки, що їхній авторитет має бути таким самим як авторитет біблійних пророків, таких як Єремія та Іоанн.^[3] З погляду цесаціоністів, це особливо важливо у зв'язку з даром пророцтва, оскільки з того часу Писання було завершеним і достатнім джерелом слів Божих для Його народу. Твердження про те, що пророцтво в громаді дорівнювало за авторитетом до Писання, означало б, що достатність Писання було б поставлено під сумнів, а його унікальний авторитет було б підірвано.

Давайте спробуємо розібратися в цих питаннях.

Для початку я хочу представити уривок із книги професора богослов'я і біблійних досліджень у семінарії Фенікса (Аризона), Вейна Грудема, «Систематичне богослов'я». У ньому добре показано широке значення, в якому слово «пророк» використовувалося в грецькій мові часів життя перших апостолів.

Грецьке слово *προφήτης* («пророк») за часів Нового Завіту мало широкий спектр значень. Загалом це слово не мало значення «той, хто вимовляє слова Божі», а скоріше «той, хто говорить на основі деякого зовнішнього впливу» (часто духовного впливу того чи іншого роду). У Титу 1:12, де Павло цитує грецького поета-язичника Епіменіда, це слово вживається саме в такому значенні: «З них же самих один віршотворець сказав: «Критяни завжди брехуни, злі звірі, утроби ледачі». (У грецькому тексті замість слова «віршотворець» стоїть «пророк»: *προφήτης*.) Воїни, які знущалися з Ісуса, також, судячи з усього, вживали слово «проорокувати» саме в цьому значенні, коли казали Йому: «Прорікай, хто вдарив Тебе?» Вони не припускали почути слова, що мають абсолютний божественний авторитет; інакше їхнє запитання могло б звучати так: «Скажи нам те, що Тобі було відкрито».

Саме в цьому значенні слово «пророк» (грец. *προφήτης*) вживається в багатьох небіблійних текстах, без вказівки на божественний авторитет слів тієї людини, яку називають «проороком». Фактично, до новозавітного періоду слово «пророк» у повсякденній мові означало просто «людина, що володіє надприродним знанням», або «людина, що проорокує майбутнє», або просто «оратор»

[3] Див. там само.

(без якогось додаткового значення, пов'язаного з божественним авторитетом).^[4]

Далі в розділі своєї книги про духовні дари професор Грудем стверджує, що в Новому заповіті апостоли замінили пророків. Аргументуючи на захист використання пророчого дару, він доходить висновку, що новозавітні пророцтва в громадах не дорівнювали старозавітним пророцтвам і новозавітним апостольським словам за авторитетом, що інакше означало б, що до Писання слід додати дещо ще. Я думаю, що ця думка некоректна, оскільки апостол Павло від самого початку відокремлює в посланнях сам інститут апостольства від пророків і не применшує авторитету і значущості тих, хто пророкує.

Безсумнівно, через апостолів говорив Бог, такі місця Писання підтверджують це (1Кор. 2:13; 2Кор. 13:3; Гал. 1:8,9; 2Фес. 12:13; 4:8,15; 2Пет. 3:2) і саме апостоли мали благодать записувати слово Боже в новозавітний період. Однак, слідуючи класифікації Павла, вони в основному використовували дар учительства в служінні апостола і євангеліста (Дії 15:35, 1Кор. 9:16). Павло також розділяє як дар апостольства (Гал. 2:8,9; Рим. 1:5) з даром пророцтва (1Кор. 13:2), так і служіння апостолів зі служінням пророків (1Кор. 12:28,29; Еф. 4:11).

Ймовірно, що сам інститут апостольства був новим для ізраїльського суспільства і потребував визнання, тому вони відстоювали його унікальний авторитет (Рим. 1:1; 1 Кор. 1:1; 9:1,2; 2 Кор. 1:1; 11:12,13; 12:11,12; Гал. 1:1; Еф. 1:1; 1 Пет. 1:1; 2 Пет. 1:1; 3:2), тоді як пророки були визнані з давніх часів. Одне служіння не скасовувало і не дискредитувало іншого (Еф. 2:20).

Ще, ґрунтуючись на уривках із книги Діянь і послань Павла, професор Грудем заявляє, що новозавітні пророцтва не містили в собі правдивих слів Божих і не мали авторитету, який дорівнював би Писанню, аргументуючи це тим, що вони не були достатньо точними, що в разі старозавітних пророцтв поставило би під сумнів їхню правдивість, і тому Павло їм не корився, а навпаки, вчив, щоб вірні роздумували й випробовували пророцтва. Він пише: «Якщо пророцтво має абсолютний божественний авторитет, то, якби ми так чинили, це було б гріхом. Але Павло тут наказує чинити саме так, маючи на увазі, що новозавітне пророцтво не має авторитету істинних слів Божих».

Пропоную поглянути на це з іншої перспективи. Щодо пророчих проголошень Писання говорить: «Адже пророцтво ніколи не було з волі людини, але від Бога звіщали мужі, натхнені Святим Духом»

^[4] Уэйн Грудем. *Систематическое богословие: Введение в библейское учение / Пер. с англ. – СПб.: Мирт, 2004. – 1453 с. / Глава 51. – URL: <https://coollib.cc/b/457292/read#t708>*

(2 Пет. 1:21). Гадаю, тому ми можемо довіряти тому, що кожне сказане пророцтво і записане в Писанні, навіть таких маловідомих пророків-учнів, як у книзі Діянь, було натхненне Богом і не применшувало авторитет Його Слова.

Що ж стосується питання висловлювань інших пророків, які жили впродовж усієї християнської історії, – якщо це слова від Бога, – я думаю, що є кілька причин, чому вони не внесені в канон Писання. Одну з них, якщо провести аналогію зі словами Іоанна щодо служіння Ісуса, можна сформулювати так: якщо записувати кожне окреме пророцтво, то «сам світ не вмістив би написаних книг» (Ін. 21:25).

У Старому заповіті пророцтва звернені до кількох категорій адресатів:

- Ізраїль як народ (Єз. 36:6, Іс. 52:1),
- долі світу або окремих країн Сходу (Іс. 13:1, 19:1, Дан. 8:1-26),
- окремі особистості (Єр. 38:17, 3Цар. 22:8),
- Пророцтва про прихід Месії (Іс. 7:14, Дан. 9:26).

У Новому заповіті, крім пророцтв Ісуса та апостола Іоанна, пророцтва звернені більшою мірою до членів Тіла Христового, Церкви, для її творення. Тому, з огляду на їхню потенційну величезну кількість і адресованість окремим особистостям, немає потреби записувати їх до канону Писання для його безмежного розширення. Адже, гадаю, навіть багато натхненних Духом пророцтв, виголошених у Коринфській церкві та в інших церквах того періоду, не було записано в Новому заповіті через свою суб'єктність. Подібно до того, як і в період Царств в Ізраїлі було багато сонмів пророків, так звані пророчі школи, однак навряд чи всі їхні пророцтва було записано і внесено до канону (1Цар. 10:5, 19:20; 3Цар. 19:14; 4Цар. 2:5).

Що стосується сумнівних пророцтв – подібна проблема була навіть в Ізраїлі, де був розвинений інститут пророцтва. «Пророк, в якого є сон, нехай розповість свій сон, а в кого Моє слово до нього, нехай розкаже Моє слово в правді. Чим є полова відносно зерна? Хіба Мої слова не як вогонь і як сокирка, що розбиває камінь? Через це Господь Бог говорить: Ось Я проти пророків, що крадуть Мої слова кожний у свого ближнього. Ось Я проти пророків, що беруть пророцтва язика і мають своє сновидіння» (Єр. 23:28-31).

Ми бачимо, що наявність багатьох помилок у практиці пророків не скасовують самого їхнього інституту та авторитетності. Бог, як ініціатор цього служіння, сам розбирається з цим. Тут слід зауважити, що треба відрізняти пророків Божих, які можуть припускатися помилок у точності послання, яке вони передають, від псевдопророків і псевдовчителів, які навмисно та вперто кажуть неправду, запроваджуючи згубні ересі, які

суперечать Духу та істині Писання (2Пет. 2:1-3). Від таких необхідно віддалятися і піддавати їх анафемі (2Тим. 3:5, Гал. 1:8). За часів Старого заповіту лжепророків взагалі могли побити за це камінням.

Господь попереджає: «А пророк, який безбожно наважиться говорити від Мого Імені слово, яке Я не велів говорити, чи який говоритиме від імені інших богів, — такий пророк нехай помре. Якщо ж ти скажеш у своєму серці: Як нам упізнати слово, яке Господь не говорив? — то якщо пророк скаже щось від Імені Господа, і те слово не здійсниться і не збудеться, — то це є слово, якого Господь не говорив: це безбожно сказав той пророк, — не майте до нього пощади» (Втор. 18:20-22).

Важливо також зрозуміти, що пророцтва, навіть коли насправді вони вимовляються по натхненню Святого Духа, пропускаються через призму обмеженого людського єства. Не дарма Яків пише про великого пророка: «Ілля був людиною, подібною до нас» (Як. 5:17). Павло розумів це і, водночас, маючи авторитетніше служіння апостола, сприймав сказані йому пророцтва як підтвердження того, що одного разу про нього сказав Ісус: «Я покажу йому, скільки має він постраждати за Моє Ім'я!» (Дії 9:16). Ці пророчі підтвердження від Святого Духа не означали, що йому не слід уникати переслідувань і арештів у виконанні свого покликання. Він довіряв пророцтвам, але й випробовував їх.

Павло каже фессалонікійцям: «Духа не вгашайте, пророцтвом не нехтуйте, усе досліджуйте і доброго держіться» (1 Фес. 5:19-21). Коли він спонукає їх «триматися доброго», він має на увазі, що пророцтва містять як цінні, так і слова, які необхідно перевіряти. Також про це Павло пише в 1 Кор. 14:29-31: «А пророки хай промовляють по двоє або по троє, а інші хай розмірковують». Він припускає, що ці люди повинні уважно слухати і відсівати домішки людського від Божого послання (бо саме це має на увазі дієслово διακρίνω, перекладене тут як «міркувати»). І в цьому немає нічого гріховного.

Оскільки написано, що дари і покликання для народу Божого непорушні (Рим. 11:29), ми маємо підставу вірити, що прояви всіх дарів Духа також не закінчилися зі служінням перших Апостолів, а й далі діють у сучасному Тілі Христа. Якщо в перші віки в Церкві була потреба в подібному оснащенні та керівництві Духа, то й зараз вона є.

ВІДМІННІСТЬ ПРОПОВІДІ ВІД ПРОРОЦТВА

◆ Виникає питання, яке хотілося б розглянути: чим відрізняється проповідь від пророцтва? Адже проповідник часто також «говорить людям на повчання, настанову і розраду». І якщо він говорить схоже, то як зрозуміти, чи говорить він те, що підготував від себе, чи це справді слово від Бога?

У сучасних церквах здебільшого пастори, відомі проповідники та служителі мають доступ до кафедри та мікрофона, тож на них лежить велика відповідальність за слова. Ми віримо, що коли проповідник готується до проповіді, він обов'язково попередньо шукає слово від Господа, яке було б актуальним для зібрання.

Існує думка, що натхненна проповідь і є свого роду пророцтвом. Наприклад, коментуючи події 1 Царств 10:6-7, Девід М. Браун у книжці *Трансформувальна проповідь: теорія і практика* проводить аналогію з проповідуванням:

Самуїл каже Саулу, що після його покликання він стане іншою людиною і робитиме «що може рука його», тому що Бог буде з ним. Це означає, що Бог не буде вказувати Саулу, що говорити чи робити після цього «пророчого досвіду». Саул отримає свободу говорити, що захоче, і Господь це благословить.

Подібним чином, коли Дух Святий призначає вас на пророче служіння, ви зможете робити «що може рука твоя». Зі своєї позиції зміненої людини в ролі пророка все сказане в тому вигляді, в якому ви це подасте, слова, які ви вирішите використати, все, до чого ви докладете руки, для ваших слухачів буде натхненним «словом від Бога». Як духовно «підготовлений» проповідник ви несете відповідальність за передачу слова Божого в такому вигляді, який, на вашу думку, буде найбільш підходящим. Це у вашій компетенції як пророчого проповідника. Те, як ви будете проповідь і як ви її проголошуете, залежить від вашої фантазії та вміння. Ви як пророк є серцем трансформувальної проповіді^[5].

Проте, на мій погляд, міркувати в такому ключі, змішуючи поняття «проповідь» і «пророцтво», некоректно. Пророцтво дещо відрізняється від натхненної проповіді.

В одному старому православному творі на тему гомілетики я знайшов гарне визначення поняття проповіді й трохи його відкоригував на сучасну мову.

Під християнською проповіддю розуміється слово або вчення, що відкрито сповіщається перед зібранням людей, яке буває або *сповіщенням* слова віри (Рим. 10:8), тобто попереднім коротким повідомленням людям про невідомого їм до того часу єдиного істинного Бога і Спасителя – Ісуса Христа, який затверджує у світі царство Боже (Марка 1:14), царство духу і істини (Іоанн. 4:23); або *викладенням* і *поясненням* самого Божественного вчення Ісуса Христа, поєднане з повчанням і керівництвом людей у житті, узгодженому з Його заповідями і вченням.

[5] Девід М. Браун. *Трансформирующая проповедь: теория и практика* / Пер. с англ. – Воронеж: ФГУП «ИПФ», 2003. – С. 282.

Перше – сповіщення людям Ісуса Христа, як Спасителя світу, утворює проповідь місіонерську, огласительну, звернену до тих, хто не знає Христа; друге – викладення і пояснення Його вчення становить проповідь внутрішню, церковну, звернену до чад Церкви.

У книзі «Гомілетика. Сім кроків до проповіді» доктор богослов'я Микола Олексійович Александренко про сутність проповіді пише:

Хоча Новий Завіт не дає точного визначення проповіді, розбір важливих слів, які стосуються її, розкриває багато чого в її характері.

Слово, яке часто вживається в Новому Заповіті і відноситься до проповіді, це слово «керісейн». Зазвичай воно перекладається як «проголосити» і вживається понад 50 разів у різних граматичних формах. У Євангеліях і Діях слово перекладається як «проповідувати» і означає те, що посланник виголошує послання як довірена особа когось іншого. У новозавітному розумінні, послання є посланням від Бога, і з огляду на те, що посланця призначено Богом, ті, хто слухає, зобов'язані слухати і діяти за Його вказівкою. Отже, «керигма» – «проповідь, проголошення», «керикс» – «глашатай, проповідник».

Інше важливе для проповіді слово в Новому Заповіті – це слово «євангелізестай», яке перекладається зазвичай «проповідувати Добру Новину». Слово означає характер Божого послання як доброї звістки, тобто доброї новини про щось, що прийде або що вже прийшло й існує.^[6]

Д-р Стівен Лоусон із церкви «Christ Fellowship» (США) пише у книзі *Стогін землі*: «Що ж насправді являє собою експозиційна (інакше роз'яснювальна) проповідь? Нам навряд чи вдасться знайти краще визначення, ніж те, яке Джеймс Пакер дав у книзі *God Has Spoken (Господь сказав)*:

Справжній сенс проповіді в тому, що проповідник повинен стати рупором Писання, що розкриває і застосовує його як Слово Боже, звернене до своїх слухачів, що говорить лише для того, щоб був почутий сам текст» ...

Кілька століть тому женецький реформатор Жан Кальвін стверджував, що проповідь містить у собі пояснення Писання з метою розкрити його істинне значення і застосувати останнє до життя і досвіду аудиторії. Інакше кажучи, експозиційна проповідь включає в себе як пояснення, так і застосування Писання.^[7]

Як видно, різні вживані в Новому завіті слова для позначення людини, що пророкує, і проповідника вказують на відмінність цих

[6] Николай Александренко. *Гомилетика: Семь шагов к проповеди*. – Одесса: Одесская богословская семинария. Богомыслие, 1997. – С. 10-11.

[7] Стівен Лоусон. *Стогін землі. Пламений призив к раз'яснительной проповеди* / Пер. с англ.: "Grace Publishing International", 2004. – С. 22.

двох дій, приписуючи пророкові володіння божественним даром, який виражається в прояві Духа (1 Кор. 12:7), що відповідає грецьким словам χάρῶσα (дарування) і φανέρωσις (прояв).^[8]

Однак буває проповідь не тільки повчальна або така, що сповіщає, а й пророча. Пророцтво дещо відрізняється від натхненної проповіді. Пророчою проповідь можна вважати тоді, коли той, хто проповідує, готуючись до неї (або раптово під час її проголошення), отримує особливе слово від Бога, одкровення, що відноситься до певної ситуації або людини і здатне дати відповідь на наявну потребу.

Чому використання дару пророцтва таке важливе в зібранні? Проповідник, «налаштований на хвилю» Духа Святого і здатний вловити Його сигнали, і отримати інформацію щодо конкретної людини або громади, в даний момент часу і в конкретному місці може бути більш ефективним у своєму служінні, ніж людина, яка не практикує цей дар. У книзі Притч 25:11 сказано: «Як золоте яблучко, у намисті з каменя сердоліка, — так і говорити розумне слово». Коли служитель шукає Бога, Він обов'язково дасть йому необхідне послання для церкви або суспільства. Але іноді Дух Святий дає людині окреме послання, пророче слово, яке супроводжується особливим помазанням Духа або приносить із собою певну дієву благодать.

Можна сформулювати визначення, що дар пророцтва – це надприродна здатність у потрібний час отримувати конкретне слово від Бога, перетворене на потенціал для повчання, настанови (заклику) і розради людини або громади. Іншими словами, дар пророцтва – це не тільки інформація, а й дана Духом Святим здатність її приймати.

ДАР ПРОРОЦТВА ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В НОВОЗАВІТНІЙ ЦЕРКВІ

◆ Уявіть собі таку ситуацію. Ви перебуваєте на зібранні церкви, де проповідник виголошує надихаючу проповідь і в якийсь момент він зупиняється і заявляє: «Я відчуваю, що Господь говорить зараз...», – і далі виголошує якесь послання, яке розбурхує всіх. Або ж на служінні проповідник звертається безпосередньо до вас, якимось чином обраного з-поміж безлічі людей у залі, і починає говорити слово, яке він щойно отримав від Господа стосовно вашого покликання чи ситуації, яка була відома тільки вам одному.

Саме так, завдяки служінню пророків, був обраний на служіння рабин Савл із Тарса, майбутній апостол Павло. Книга Діянь 13:1-3 оповідає: «В Антіохійській Церкві були [деякі] пророки та учителі:

^[8] *Греческо-руський лексикон Нового Завета с номерами Стронга и греческой Симфонией* / под ред. В. Журомского, 2006. – № 5486 (с. 334) и № 5321 (с. 324).

Варнава, Симон, прозваний Нігером, Луцій киринеєць, Манаїл, вихований разом з тетрархом Іродом, і Савл. Як служили вони Господу й постили, Святий Дух сказав: Відділіть Мені Варнаву та Савла на діло, на яке Я покликав їх. Попостивши, вони поклали на них руки й помолилися, а тоді відпустили».

Згодом, у своїх посланнях до церков, Павло, який об'їздив багато міст Римської імперії, неодноразово вчить про структуру Церкви і дари, дані їй. «Ви — тіло Христа, а окремо ви члени. Деяких Бог поставив у Церкві: по-перше — апостолами, по-друге — пророками, по-третє — учителями; потім — чудеса, тоді — дари оздоровлення, допомоги, управління, знання різних мов. Чи всі апостоли? Чи всі пророки? Чи всі вчителі? Чи всі творять чудеса? Чи всі мають дари оздоровляти? Чи всі мовами говорять? Чи всі пояснюють? Тож ревно дбайте про більші дари, а далі я вам показую ще кращий шлях» (1 Кор. 12:27-31).

Перераховуючи далі дари Святого Духа, Павло виокремлює дар пророцтва з-поміж усіх інших: «Дбайте про любов, прагніть до *духовного*, особливо, щоби *проорокувати*» (1 Кор. 14:1). Тут він, схоже, повторює слова Мойсея, коли тому повідомили, що двоє людей пророкують у стані. «Та Мойсей йому відповів: Хіба не ревнуєш ти через мене? Хай же стане весь Господній народ пророками, коли Господь дасть йому Свого Духа!» (Числа 11:29). Повторене двічі в Писанні побажання посланців Божих про розвиток пророчого дару в народі Божому явно свідчить про те, що Бог бажає бачити сотні тисяч пророків на землі. Згадка дару пророцтва також зустрічається в кожному зі списків дарів, перелічених апостолом Павлом у своїх посланнях (Рим. 12:6; 1Кор. 12:10,28; Ефес. 4:11).

Будучи проповідником і вчителем Слова, Павло, безсумнівно, розумів важливість проповіді і не протиставляв їй дар пророцтва, який по суті є потужним додатковим інструментом для ефективного служіння. Щодо тих, хто пророкує в зібранні, в 1 Коринтян 14:3 він говорить: «А хто пророкує, той промовляє до людей для збудування, втіхи і розради». Павло пояснює, що повчання (грец. будова, творення), умовляння (прохання, благання, заклик, повчання, настанова) і розрада (заспокоєння, підбадьорення) привносяться в зібрання церкви тим, хто отримав слово від Бога завдяки цьому дару.

Перша церква зростала завдяки прояву дарів Духа. «Церкви ж по всій Юдеї, Галілеї та Самарії були в спокої, повчаючись і ходячи в страху Господньому, і, потішаючись Святим Духом, множилися» (Дії 9:31).

Перший вірш Послання до Євреїв говорить, що Бог багаторазово і різноманітно говорив попереднім поколінням через пророків, у Новому заповіті Він не перестав говорити. Писання говорить: «Адже Господь Бог не вчинить дії, якщо не відкриє повчання Своїм рабам-пророкам.

Лев зареве, і хто не злякається? Господь Бог заговорив, і хто не пророкуватиме?» (Амос 3:7, 8).

Ульф Екман, колись пастор церкви «Слово життя» у Швеції, у своїй книзі про служіння пророка пояснює ці слова так:

Бог узяв на Себе зобов'язання говорити Тілу Христа. Дух Святий зобов'язався говорити церкві. Бог прийняв рішення використовувати пророка як унікального глашатая. Господь говорить із пророком детально про те, що Він бажає сказати Своему Тілу.

Авраам, сказано в Якова 2:32, був другом Бога. Біблія також говорить, що Авраам був пророком (Бут. 20:7). Тому, коли Бог думав винищити Содом і Гоморру, Він сказав: «Чи приховую Я від Авраама, що хочу робити!»^[9]

У книзі Діянь 11:27-30 описується історія, як за пророчим словом церкви були попереджені про період голоду, що насувається: «Тими днями прибули з Єрусалима до Антіохії пророки. Один з них на ім'я Агав, уставши, Духом провістив великий голод, який мав бути в усьому світі, який і настав за Клавдія. Тоді постановили учні, кожний з них, по спроможності надіслати допомогу братам, які жили в Юдеї. Це й зробили, відправивши до старших через руки Варнави і Савла».

Ульф Екман дає таку характеристику служінню пророка:

Природним місцем перебування пророка є церква. Він повинен працювати в церкві, забезпечуючи водійство і напрямок, допомагаючи людям, даючи роз'яснення з різних питань, застерігаючи, передаючи різні види одкровенень, передаючи Божий вирок. Він співпрацює в помісній церкві з іншими дарами служінь, які в ній присутні... про них завжди згадується у множині; пророків було багато.^[10]

Ще один приклад доленосного впливу пророчого служіння можна знайти в історії Тимофія. Тимофій був молодим пастором Ефеської церкви і учнем апостола Павла. У своєму посланні Павло пише йому такі слова: «Це веління передаю тобі, сину Тимофію, згідно з пророцтвами, які раніше були дані про тебе, аби ти, згідно з ними, боровся доброю боротьбою» (1Тим. 1:18). З його слів можна припустити, що Тимофій так само був обраний на пастирське служіння за сприяння пророків, які одного разу вивільнили послання від Бога в його життя.

За відомостями істориків, Ефес на той час фактично був столицею римської провінції Азія і був одним із найбільших міст імперії, населення якого сягало 200 тисяч жителів. Очевидно, Тимофій, будучи ще дуже молодою людиною, потребував чіткого пророчого слова, щоби

^[9] Ульф Екман. *Пророк*. – Киев: Слово жизни, 2005. – С. 47–48.

^[10] Там само. – С. 128.

вести у величезному місті церкву, яку ззовні та зсередини атакували всілякі єреси.

Згодом, історик і богослов Євсевій Кесарійський у своїй праці *Церковна історія* повідомляє, що Тимофій став першим єпископом Ефеської церкви.^[1] Слова, одного разу промовлені пророками про його покликання, принесли свої добрі плоди!

У цій церкві також були апостол Іоанн і Марія, мати Ісуса. Під кінець свого життя, Іоанн, який має пророчий дар, напише Ангелу Ефеської церкви коригувальне послання від Бога: «Ти маєш терпеливість, і постраждав за Моє Ім'я, але не знемігся. Але Я маю проти тебе те, що ти залишив свою першу любов» (Об'явл. 2:3,4).

У Першому посланні до Солунян 5:20 апостол Павло застерігає: «пророцтвом не нехтуйте». Пророче слово від Бога має здатність збуватися, тому його можна випробовувати, але ним не можна нехтувати, якщо Бог звернувся до тебе через пророка. Історія доводить, що стародавньому Ефесу це загрозувало тим, що «світильник церкви буде зрушений з місця», а стародавній Ніневії це загрозувало повним знищенням.

ВЗАЄМОДІЯ ПОКЛИКАННЯ ПРОПОВІДНИКА І ПРОРОЧОГО ДАРУ

◆ Давайте розглянемо взаємодію покликання проповідника і пророчого дару на прикладі історії Йони. Ви не замислювалися над тим, чому історія Йони названа саме Книга пророка? Адже ніде в тексті не згадується, що Йона пророкував. Щодо Божого послання сказано: «До Йони, сина Амата, було Господнє слово, яке промовляло: Устань, піди до великого міста Ніневії і проповідуй у ньому, оскільки до Мене донісся крик його зла» (Йона 1:1,2); «І до Йони вдруге було Господнє слово, яке промовляло: Устань, піди у велике місто Ніневію та сповісти в ньому за ранішньою проповіддю, яку Я тобі сказав» (Йона 3:1,2).

Очевидно, Бог наказав Йоні саме проповідувати, а не пророкувати. Вважаю, єдина надздібність Йони була в тому, що він міг чути Бога, вірно приймати слово від Нього, хоча не завжди слідував почутому. Проповідь Йони завдяки пророчому дару вловлювати слово від Бога, є яскравим прикладом їхньої взаємодії. Завдяки цьому було врятовано ціле велике місто!

Ульф Екман характеризує пророка так:

Його проповідь не завжди методична, і часто може здаватися безсистемною. Коли проповідує, він діє під пророчим помазанням. Пророк проникає в серця і бачить мотиви дій людини. Він також

[1] Евсевий Кесарийский. *Церковная история*. В 10-ти книгах. Кн. 3-я, 4:5 / Библиотека «Вехи»: сайт. – URL: <http://www.vehi.net/istoriya/cerkov/pamfil/cerkovist/history.html>

здатний передбачати майбутні події. Він вказує напрямок, у якому Бог хоче рухатися і, разом з апостолом, закладає основу церкви. Він різкіший і точніший, ніж будь-який інший служитель, коли йдеться про передачу Слова Божого. Як хірург, він здатний розкривати вади й недоліки всієї церкви. Він дивиться вглиб, знаючи, що хоча зовнішнє може виглядати красиво, але під поверхнею, можливо, ховається біда. І якщо церкві необхідно вижити, то пухлина має бути видалена. Бог завжди видаляє гріх разом із коренем. Це служіння пророка.^[12]

«І Йона почав підходити до міста, як хода одного дня, і проповідував, кажучи: Ще три дні, і Ніневія буде зруйнована! Мужі Ніневії повірили Богові та проголосили піст, і одягнули мішковину — від їхнього малого аж до їхнього великого... І Бог побачив їхні діла, що вони відвернулися від їхніх поганих доріг, і Бог розкаявся за зло, яке сказав їм учинити, та не вчинив» (Йона 3:4, 5, 10). Якби Бог сказав йому пророкувати, а його слово не збулося, то теоретично його могли б назвати лжепророком. Адже Йона припускав, що його «пророцтво» може не виповнитися і, можливо, це одна з причин, чому він побіг в інший бік. «О, Господи, чи це не мої слова, ще коли я був у моїй землі? Через це я поспішив, щоб втекти в Тарсіс, адже я знав, що Ти милосердний і щедрий, довготерпеливий і дуже милосердний, і що каєшся за зло!» (Йона 4:1,2).

Ось, що писав про взаємодію проповіді та дару пророцтва вчитель Біблії та засновник Біблійного центру «РЕМА», Кеннет Е. Хейгін:

Дехто думає, що пророкувати – це проповідувати. Будь-яке натхненне висловлювання є пророцтвом тією чи іншою мірою, але пророцтво не є проповіданням. Іноді в проповіді може бути елемент пророцтва, коли проповідник, помазаний Святим Духом і натхненний, висловлює те, що в нього на серці, а не в голові; але це тільки одна фаза дії дару пророцтва.

Проповідувати – це означає проголошувати, оголошувати, кричати або говорити. Біблійна мета дару пророцтва відрізняється від мети проповіді. Не сказано, що люди рятуються божевіллям пророцтва, але божевіллям проповіді. Надприродні дари дані для повернення людської уваги, а не для спасіння. Навіть у день П'ятидесятниці, коли учні заговорили язиками, ніхто не врятувався, поки не встав Петро і не виголосив проповідь.^[13]

Апостол Павло, кажучи про себе, пише: «Адже Христос не послав мене хрестити, але звіщати Євангеліє... Бог забажав спасти тих, хто вірить, безумством проповіді» (1 Кор. 1:17-21). Він був проповідником і вчителем, і завдяки його проповідям багато хто увірував в Ісуса, і були засновані церкви по всій Малій Азії. Тому що «як чути без того,

[12] Ульф Екман, *Пророк*. – С. 26

[13] Кеннет Е. Хейгін. *Основи духовного росту*. – Минск: ПИКОРП, 1991. – С. 293.

хто проповідує?» (Рим. 10:14). Хоча ми ніде не зустрічаємо в книзі Діянь, щоб Павло пророкував комусь особисто, проте всі його послання яскраво свідчать про його здатність ясно чути голос Святого Духа. У своїх подорожах він також неодноразово чув пророцтва, які були звернені у свій бік.

Ось один приклад. «Наступного дня вийшли [ті, хто з Павлом], і прибули до Кесарії та завітали до дому євангеліста Филипа, одного із семи, і залишилися в нього. Він мав чотирьох дочок — дівчат, які про-рокували. Оскільки [ми] перебували тут багато днів, то прийшов з Юдеї якийсь пророк на ім'я Агав. І коли прибув до нас, то взяв пояс Павла, зв'язав собі руки та ноги і сказав: Так звіщає Святий Дух: Мужа, власника цього пояса, отак зв'яжуть юдеї в Єрусалимі й видадуть у руки язичників» (Дії 21:8-11).

Кеннет Е. Хейгін так коментує цей випадок пророцтва:

Зверніть увагу, що у всіх чотирьох дочок Пилипа був простий дар пророцтва. Напевно, ці дівчата пророкували на служіннях, які проводилися в їхньому домі; інакше б Павло і його супутники і не знали б, що вони пророкують. Вони зверталися до всього зібрання з розрадою, повчанням і умовлянням. Напевно, вони ніколи не пророкували Павлу. Коли ж прийшов пророк Агав, то сталося щось на більш високому рівні.^[14]

Він продовжує в іншому уривку:

У 12-му розділі 1-го послання до Коринтян Павло тільки що сказав їм, що в Церкві Бог поставив «по-перше, Апостолами, по-друге, пророками, по-третє, вчителями» (ст. 28). Потім Павло запитує: «Чи всі Апостоли?». Відповідь – ні. «Чи всі пророки?» Ні, вони всі не могли бути пророками. Якби ти ставав пророком від пророцтва, тоді Павло б суперечив самому собі. Той факт, що ти пророкував, не робить із тебе пророка. Це означає, що ти застосував простий дар пророцтва.^[15]

Щодо розподілу духовних дарів у Тілі Христа та їхньої відмінності від природних здібностей вірян, професор Грудем пише:

Певно, у цьому питанні не можна провести чітку лінію, але Павло все ж таки нагадує нам, що не всі володіють усіма дарами або навіть одним даром. Він досить чітко це формулює в серії запитань, на кожне з яких передбачається негативна відповідь: «Чи всі Апостоли? Чи всі пророки? Чи всі вчителі? Чи всі чудотворці? Чи всі мають дари зцілень? Чи всі розмовляють язиками? Чи всі тлумачі? (1 Кор. 12:29,30).

З грецького тексту (в якому перед кожним запитанням стоїть частка $\mu\eta$) цілком очевидно, що відповідь на всі запитання має бути

^[14] Кеннет Е. Хейгін. *Основи духовного роста*. – С. 293.

^[15] Там само. – С. 292.

негативною. Тому не всі є вчителями, наприклад, і не всі мають дар зцілення, і не всі говорять язиками. Але, хоча й не всі володіють даром учительства, вірно, що всі люди можуть «навчати» в певному розумінні цього слова... Інакше цю думку можна виразити так: немає такого духовного дару, який був би в усіх членів церкви, але існують певні загальні здібності, схожі з усіма дарами, що є у християн...

Ми навіть можемо сказати, що інші дари, як-от пророцтво та говоріння язиками, не тільки різні за своєю силою в кожному конкретному випадку, але й також мають відповідники в деяких загальних здібностях, які ми виявляємо в житті кожного християнина. Наприклад, якщо ми розуміємо пророцтво як «передачу того, що Бог раптово приводить нам на розум», то, звісно, не всі володіють цим даром. Адже не всі усвідомлюють те, що Бог говорить нам, з такою ясністю і силою, щоб вільно розповісти про це на зборах християн.

Однак кожен християнин час від часу відчуває, що Бог говорить йому про необхідність молитися за друга, який перебуває далеко, або написати комусь слово підбадьорення, або зателефонувати, а пізніше з'ясується, що саме це й було потрібно якраз у той самий момент. Мало хто став би заперечувати, що Бог несподівано, Своєю владою, дає нам ці думки, хоча це й не можна назвати даром пророцтва. Скоріше за все, це здатність отримати напрямок або водійство від Бога, притаманна всім християнам, яка нагадує дар пророцтва, хоча й діє значно слабше...

Суть викладених аргументів полягає в тому, що духовні дари не можна вважати чимось містичним і «потойбічним», як іноді вважають. Багато з них – це просто посилені або надзвичайно розвинені здібності, якими володіє більшість християн. Є і ще один важливий висновок. Отримуючи дари від Бога, ми повинні вдосконалюватися в їх застосуванні, щоб церква могла повною мірою користуватися благами від тих дарів, носіями яких нас зробив Бог.^[16]

Виходячи з цього можна зробити висновок, що перш ніж бути покликаним на служіння пророка й отримати певний авторитет влади, у людини має бути розвинений дар пророцтва, що буде засвідчено Богом і людьми. Павло був покликаний на апостольське служіння після того, як кілька років практикувався в проповіді та в навчанні. Часто в людини мають бути зачатки дару, щоб його розвивати й посилювати. Тому Павло, випробувавши це на практиці, каже вірянам ревнувати про дари й зігрівати їх (1Кор. 12:31, 14:1,12, 2Тим. 1:6), прагнучи досягти вищого покликання (Фил. 3:14).

^[16] Уэйн Грудем. *Систематическое богословие: Введение в библейское учение.* – С. 149 / Глава 51. – URL: <https://coollib.cc/b/457292/read#t708>

ХАРАКТЕР ТА ЗРІЛІСТЬ СЛУЖИТЕЛЯ

◆ Зауважу, що хоча практикувати дари може будь-яка народжена згори людина, сама їхня наявність не робить нас зрілими і духовними. Настанова Павла вірянам коринфської церкви, які страждали від незрілості, егоїзму, розділень та іншого також показує, що люди можуть мати всі дари, але з характером у них можуть бути проблеми. Тому він і наставляє їх обильно, написавши їм два великих послання. Повертаючись до історії про Йону можна сказати, що Богу довелося попрацювати над зміною його характеру, перш ніж він зміг виконати дане йому доручення.

Олександр Штейнгардт, пророчий учитель, у своїй книзі про сенси й призначення пророчого служіння пише:

Тут важливо знову... поговорити про те, що насправді Йона був заступником, а не обвинувачем, тому що суть пророчого служіння – привести людину до Бога, а не знищити її. *«Шукав Я в них чоловіка, який поставив би стіну, і став би переді Мною в проломі за цю землю, щоб Я не згубив її, але не знайшов»* (Єзекііль 22:30). Коли приходить час суду, завжди вступає в силу милість і благодать. Оскільки Бог не бажає смерті грішника, Він завжди шукає і посилає тих, хто стане в проломі, щоб Він не вилив свій гнів. Йона був посланий не для того, щоб Ніневія була знищена, але для того, щоб стати в проломі за Ніневію, і пророчий дух викликав у ніневітян щось, що почало привертати їх до Бога і сокрушати їхні серця. Це не був просто страх руйнування, це була дія пророчої благодаті. З цієї причини Бог почав працювати з серцем Йони, піднявши шторм і відправивши Йону в триденну подорож під водою в утробі кита, даючи йому зрозуміти, чого Він бажав від ніневітян. Бог міг би використати будь-який інший спосіб тиску на Йону, але Він віддав перевагу киту, щоб Йона усвідомив, що насправді відбувається з ніневітянами. У скрутних обставинах Йона повинен був змінитися і помінати своє мислення. Адже він так і каже: *«...морською травою обвита була голова моя»* (Йони 2:5). Тіна на його голові символізує затуманене мислення, що не дозволяє погодитися з милістю Бога. На порозі загибелі, у скрутних обставинах він почав змінюватися. Бог почав робити з Йони, який був пророком суду, Йону, який став пророком милості, що стоїть у проломі!^[17]

Бажання Божого серця, щоб якомога більше людей отримали спасіння; щоб Тіло Христове наповнювалося людьми і зростало. Апостол Павло пише чудові слова про принцип зростання Церкви: «Щоб ми в любові були правдомовні, щоб у всьому досягли зросту Того, Хто є Голова, — Христа. Від Нього — усе тіло, складене і надійно сполучене

^[17] Олександр Штейнгардт. *Лев начал рычать*. – Киев: ФОП Калайда, 2018. – С. 87–88.

різними зв'язками в міру дії кожного окремого члена тіла, зростає на збудування самого себе в любові» (Еф. 4:15,16). Нарощення і творення відбувається «за допомогою всяких взаємно скріплюючих зв'язків!» Не розколів і не протиріч!

Колись Бог показав священикові Єзекіїлю поле, повне сухих кісток, розкиданих навкруги, і поставив йому запитання: «Чи оживуть кістки ці?» (Єзек. 37:3). Гадаю, це питання залишається актуальним і сьогодні, коли ще існує вплив вавилонської мирської системи на народ Божий, коли існують суперечки та поділ, коли «один не розуміє промови іншого», коли збори залишаються напівпорожніми через зручність «онлайн-трансляцій» і безлічі інших чинників.

Александр Штейнгардт пише сучасній церкві:

І ось який необхідний принцип я помітив у цьому тексті. Перш ніж щось оживе, воно повинно спочатку зблизитися одне з одним і обрости жилами і плоттю, що утримують кістки разом! Але сьогодні, ми скоріше проголошуватимемо життя, ніж будуватимемо взаємоскріплювальні зв'язки! І це народжує інвалідів. У різних місцях ми бачимо окремо живучі руки, ноги, тулуби, які ніяк не стикаються одна з одною...

Адже принцип «зрощування» завжди йде перед пожвавленням. І давайте поставимо собі запитання: чи оживуть кістки? Нам не можна перетворюватися на знахарів, лікарів і бабок-звідок. Нам потрібно стати професійними хірургами, здатними з'єднати те, що пошкоджено.^[18]

ВИСНОВОК

◆ Розглянувши низку питань щодо пророчого служіння, можна підсумувати, що дар пророцтва, який дається вірянам Святим Духом, відрізняється від проповіді. Він є необхідним елементом для повноцінного зростання і розвитку Церкви, що добре видно з прикладів книги Діянь і послань Апостолів.

Хочеться ще раз наголосити на важливості взаємодії служителів у сучасному Тілі Христа, розвитку п'ятигранного служіння для здорової розбудови Церкви, взаємної поваги та визнання дарів і служінь одне одного (Філ. 2:3, 1Фес. 5:12, 13), а також культивування свободи здорової церковної пророчої культури незалежно від конфесії, щоб сучасні служителі навчилися використовувати дар пророцтва в церкві.

Важливо, щоб пастори, священики, пророки були налаштовані на хвилю голосу Божого, чули «що Дух промовляє до церков» (Об'явл. 2:7, 1 Тим. 4:1), щоб проповідники Слова Божого навчилися поєднанню і взаємодії проповіді як інструменту для досягнення безлічі людей, та

^[18] Александр Штейнгардт. *Лев начал рычать*. – С. 86.

даром пророкування, як здатністю сприймати послання Духа Святого й передавати його людям, адже вони є могутніми засобами для порятунку душ і зростання Тіла Христа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Александренко, Н. А. *Гомилетика: Семь шагов к проповеди. Начальный курс по гомилетике для библейских школ и семинарий.* – Одесса: Одесская богословская семинария. Богомыслие, 1997. – 196 с. ISBN 5-7707-5700-0
- Біблія. Книги Святого Письма Старого і Нового заповіту / Четвертий повний український переклад Біблії з давньогрецької мови (Септуагінти/УТТ).* – Українське Біблійне Товариство: Київ, 2011. – URL: <https://www.ukrbs.org/bible/UTT/> (дата перегляду 7.07.24).
- Браун, Дэвид. *Трансформирующая проповедь: теория и практика / Пер. с англ.* – Воронеж: ФГУП «ИПФ», 2003. – 760 с. ISBN 5-89981-282-6 (рус.)
- Греческо-русский лексикон Нового Завета с номерами Стронга и греческой Симфонией / Изд. 2-е пересмотренное; под ред. Виктора Журомского.* – Житомир: Украинское общество благодати, 2006. – 364 с.
- Грудем, Уэйн. *Систематическое богословие: Введение в библейское учение / Пер. с англ.* — СПб.: Мирт, 2004. — 1453 с. ISBN 5-88869-160-7 (рус.); див. також / CoolLib.net (КулЛиб) : электронная библиотека. – URL: <https://coollib.cc/b/457292/read#t708>
- Евсевий Кесарийский. *Церковная история / Ввод. ст., коммент. библиогр. список и указатели И. В. Кривушина.* — Научное издание. — СПб.: «Издательство Олега Абышко», 2013. — 544 с. (Серия «Библиотека христианской мысли. Источники»). ISBN 978-5-990089-80-8
- Евсевий Кесарийский. *Церковная история.* В 10-ти книгах. Кн. 3-я, 4:5 / Библиотека «Вехи»: сайт. – URL: <http://www.vehi.net/istoriya/cerkov/pamfil/cerkovist/history.html>
- Лоусон, Стивен. *Стон земли. Пламенный призыв к экспозиционной проповеди / Пер. с англ.: "Grace Publishing International", 2004.* – 152 с. ISBN-13: 978-0-9741206-3-8 (рус.).
- Навчальний матеріал пророчої школи «Christian International Україна» (Київ).
- Хейгин, Кеннет Е. *Основы духовного роста.* – Минск: ПИКОРП, 1991. – 307 с.
- Штейнгардт, Александр. *Лев начал рычать.* – Киев: ФОП Калайда, 2018. – 232 с.
- Экман, Ульф. *Пророк.* – Киев: Слово жизни, 2005. – 176 с.